

Güç, entrika, küstahlık ve deha: Romanovlar

Simon Sebag Montefiore tiyatro oyunu, tarihyazımı ve hikâye harmanı olarak kurguladığı 'Romanovlar 1613-1918' isimli kitabında, Rusya'da 300 yıl hâkimiyet kuran bu hanedanlığın Korkunç İvan'dan Rasputin'e dek pek çok üyesini anlatıyor. Okuru Rusya'nın geçmişiyle buluşturuyor...

DENİZ YILMAZ

1917 Ekim Devrimi'nin anlatıldığı kitaplarda ve ilgili ansiklopedi maddelerinde, "Çarlık yıkıldı" gibi bir ifadeye rastlanmaması mümkün değil. Bugün Rusya'da tarihçilerin öyle veya böyle bulunduğu nokta, ülke topraklarında 1917 öncesinin izlerinin bulunduğu. Bu altı boş bir yaklaşım değil çünkü Putin'i bile '21. yüzyıl çarı' diye niteleyenler var. Kimi yöneticiler, Ortodoks politikalara gönül verenler ve Çarlık Rusya'sının vakti zamanında dünyayı titrettiğine inananlar geçmişi yâd ediyor. **1613'ten 1917'ye kadar Rusya'da hâkimiyet kuran Romanov Hanedanı ise bu 'destansı' geçmişin adeta yıldızı. Simon Sebag Montefiore tiyatro oyunu, tarihyazımı ve hikâye harmanı olarak kurguladığı 'Romanovlar 1613-1918' isimli kitabında, Korkunç İvan'dan Rasputin'e dek pek çok hanedan üyesini anlatırken aslında Rusya'nın geçmişiyle buluşturuyor okuru.**

Komaya girmiş prensliği bir imparatorluk haline getiren ve 1917'de "doğru zamanda yanlış yerde" gerçekleşen devrimle sonlanan Romanov Hanedanı, Montefiore'nin anlatımında tarih sahnesinin başrollerinden biri haline geliyor. Delilikten mustarip ve dehayla yükselen; bu iki durumu aynı anda yaşayıp yaşatan Romanovlar, kendisini kimi zaman kutsallığa ve hırsa, kimi zaman ise fetih ruhuna kaptıran üyeleriyle öne çıkıyor. **Hemen hepsi güç zehirlenmesi yüzünden trajikomik bir karaktere dönüşen hanedan üyelerinin yanında Tolstoy, Kraliçe Victoria ve Lenin gibi yardımcı oyuncular da sahne alıyor.**

Rusya'daki otorite ve devrim dengesi, Romanovları da kapsıyor. Bunların yan öğeleri ise macera, şiir, vahşet, entrika, politik ayak kaydırma oyunları, zafer ve trajediler, aşk ve elbette ölüm. **Montefiore ise Romanovlar'ın kimlik kartındaki bu hakikatlere edebi, muzip ve gerçekçi bir üslupla yaklaşıyor.**

Yazar, Romanovları anlatırken hanedanın alkolizm, uyuşturucu, darbeler, işkence, suikast ve komplo gibi geleneklerinden bahsederek bir monarşide olan ve olması beklenen her şeyin varlığına dikkat çekiyor. Bütün

bunlar, "Çar olmak zordu, hele Rusya gibi yönetilmesi kolay olmayan bir ülkede..." cümlesinin altını doldururken yükseliş ve düşüş arasındaki hızlı geçiş hatırlatıyor.

Yazarın, "Moğollardan sonra en çarpıcı başarıya ulaşmış imparatorluk kurucuları" dediği Romanovlar, aynı zamanda mutlak iktidarın Rusya topraklarında ete kemiğe bürünüşünü; Montefiore'nin ifadesiyle despotizmin çılgınlığı ve küstahlığını simgeliyordu. Bu bakımdan hem Rusya'nın kendine has yapısının hem de çağının ürünü bir hanedanla yüzleşiyoruz.

Çarın haşinliği, huzursuzluğu ve duygusal gerilimleri ile tebaasını "küçük bir çocukmuş gibi" hem seven hem de döven hanedan üyelerinin hayat hikâyesini anlatan yazar, onların iktidarlarının kişiselliğinden ve güç gösterilerinden de bahsediyor. Her dönemde sınırsız iktidarın getirdiği sıkıntıları yaşayan Romanovların, Rusya'yı yeni maceralara sokup yaşayanlardan yararlanmasını aktaran Montefiore, bu bağlamda Potemkin'in ve Yekaterina'nın ismini öne çıkarıyor. **Etnik yapısı çeşitli, çok dinli ve sınırları geniş bir imparatorlukta 300 yıl hâkimiyet kuran Romanovlar'ın; askeri etkinlikler, dini törenler, hihipler ve aile kavgalarıyla örülü bir geçmişi olduğunu gözler önüne seren yazar, politikaya soyunan hanedan üyelerinin ülkeyi yönetmeye çok kısıtlı zaman ayrabildiğini hatırlatıyor.** Romanovların, mülklerini korumak isteyen soylularla kurduğu ittifakı sürdürerek sistemin ayakta kalmasını sağladığını söyleyen Montefiore, Rusya'da otokrasinin ve sarayın 300 yıl bu şekilde yıkılmadığını belirtiyor. Perdenin kapandığı ve kalan son üyelerinin katledildiği 1917'ye kadar var olan Romanovlar, Montefiore'ye göre Rusya'da monarşinin zirvesini ve dibi görüşünü temsil ediyor. Bu bakımdan 'Romanovlar 1613-1918', tarihi hakikatlerin hikâyeleştirilmiş biçimi. ■

**ROMANOVLAR
1613-1918**

Simon Sebag Montefiore
Çeviren: Nurettin Elhüseyni
Yapı Kredi Yayınları
752 sayfa, 55 TL.